

НЕСТОР МАХНО ЯК АВТОР ТЕОРІЇ ШВИДКОПЛИННОЇ ВІЙНИ

Нам дуже важливо розуміти, що в багатьох науках, зокрема у військовій, наші співвітчизники досягли значних успіхів. У цій праці я хотів би розповісти про те, що саме українець був автором теорії швидкоплинної війни, яку пізніше назвали блицкригом.

Блицкриг – теорія ведення швидкоплинної війни, згідно з якою перемога досягається в терміни, що обчислюються днями, тижнями або місяцями до того, як противник зможе мобілізувати й розгорнути свої основні військові сили. Однією з основних особливостей блицкригу є взаємодія різних видів військ. Наприклад, під час Другої світової війни це була взаємодія танків і піхоти. Ця тактика вдосконалювалася й у сучасному вигляді стала основною у веденні війни. Оскільки нині війни мають переважно локальний характер, вона особливо зручна. Першим, хто розробив цю тактику, вважається Альфред фон Шліффен, командувач головного штабу німецьких військ (1905), а застосували її на початку Другої світової війни німецькі генерали. Але мало хто знає, що незалежно від Шліффена розробив і першим застосував на практиці тактику блискавичної війни Нестор Махно, український анархо-комуніст часів громадянської війни.

Н. Махно відкинув панівну тоді тактику позиційної війни на захоплення й утримання території. Уперше у ХХ ст. саме він вів лише маневрову війну. Створивши партизанський загін та ще й у степовій Україні, де немає лісів і неможливо сховатися надовго, Махно був змушений сам розробити й тактику бою, й оперативні прийоми. Розробляв він їх не в кабінеті, а під час безперервних вдалих і невдалих боїв з австро-угорцями й німцями 1918 року.

Для Махна як партизана були виключені затяжні бої: протягом такого бою до супротивника підходило підкріплення. Через це Несторові Івановичу доводилося маневрувати доти, поки він не знаходив загін противника, який міг знищити швидко. Життя навчило його оперативного мистецтва швидше й краще, ніж у військовій академії. Спосіб бити супроти-

вника частинами для Махна був єдиним можливим. Крім того, махновці вирішили встановити станковий кулемет «Максим» на тачанці в зібраному вигляді, готовим до негайного вогню й одержали бойову техніку, здатну дуже швидко пересуватися й вести щільний вогонь. У тій війні, яку Махно нав'язував своїм супротивникам, вони не встигали будувати укріплення, оскільки просто не знали, де й у якому місці Махно з'явиться. Бої відбувалися на відкритій місцевості або в населених пунктах. І ось тут спішне зведення в одне місце великої кількості кулеметів плюс негайне зведення до цього місця бійців-кавалеристів дало абсолютно нову якість бою, і Махно в такий спосіб винайшов нову тактику, здатну різко скоротити втрати своїх військ під час атаки. Перед супротивником, якого потрібно було атакувати, з'являлися десятки кулеметних тачанок і, розвернувшись, вели вогонь. Уцілілий супротивник або залягав у полі, або відразу починав бігти. Ворогові було не до стрілянини: у цей момент кавалерія Махна його й атакувала. Тачанками Махно розв'язав тактичну проблему, яку в I та II Світових війнах зміг вирішити тільки танк. Звичайно, укріплені тачанками позиції атакувати було неможливо, але ж їх і не було! Своїм маневруванням Махно забезпечував їх відсутність: не давав супротивникові часу їх побудувати. Тобто цей командир вирішував бойові завдання не тільки на тактичному, але й на оперативному рівні одночасно.

Отже, Нестор Махно був першим, хто обґрунтував і використав тактику блицкригу. Але його воєнні результати та ідеї за кордоном були невідомі, тому що воював він всередині Росії й із зовнішнім ворогом не стикався. Але й вітчизняні генерали не наслідували його вчення, оскільки в Радянському Союзі він був оголошений бандитом і сприймався радянською владою негативно.

Яковенко Т.
НТУ «ХПИ»

ЛЕСЬ КУРБАС – ВЫДАЮЩИЙСЯ УКРАИНСКИЙ ТЕАТРАЛЬНЫЙ ДЕЯТЕЛЬ (к 125-летию со дня рождения)

В истории нашего государства есть множество великих, неординарных личностей, являющихся славой и гордостью украинского народа.